089 C-2-1

Arm	Pres.	C.	N
189	II	5	1.

S.2-P.27

La germana gran

per

Albert Llanas

comedia original en tres actes

MS. 681/1

La escena representa un sa-
-lonet (despatx d'advocat)
(tot una pessa) d'una familia
de mitjana posició.
Los mobles nous: pero escassos.
Una taula escriptori i l'esque
-rra — Sobre de la taula, libres
y autos. Tinter y tot lo demés.
Un timbres sens falta.
Sofá y cadiras arrimadas a la
paret. En primer terme dos ba-
-lancins casi de costat — Duas
cadiras auxiliars —

La acció en Barcelona y en nostres dias. Som en lo mes de Decembre.

Per dreta y esquerra la dels actors.

Acte primer

Escena 1ª

Matilde Serafina y Ramón

Estant sentats tots tres
alrededor de un brasser:

Palá. Ramon mes aprop de Matil-
Parreño. de que de Ramona — La
Gouda. primera té al costat un
paneret ple de roba blanca
que está surgint y plegant
ab molt cuidado — Serafina
no fa res.)

Ram. Ya ho dim lo ditxo:
"El Buey suelto bien se lame"
S. Que vol que li diqui? m' sem-
-bla qui una persona sense
ningu que li fassi compan-
-yia s' ha d' aburrir per forsa
R. Si jo fos pobre si que m' dei-
-xarian sol per are, si encare
m' amohinan! ÷

(Pausa)

De nevots solament ja n'
tinch quinze y com que tots
confian heredarme no m' en
fan pocas ni gaires de visi÷
-tos.

(Pausa)

Allavoras del dengue, que
tampoch m' en vaig escapar
no m' varem desamparar.
ni lo .que es dir cinq minuts

(Pausa).

Jo deixo fer ¿sab? y l' dia
que tanqui ls' ulls ja las
sabran las meves disposicions

S. ¿Es à dir qui aquesta casa
no anirá à parar als seus
nevots?

R. Qui sab lo qui haurà succehit
d' aqui allavoras

S. ¡Es lo que jo dich que vosté
l' millo dia se 'ns casarà.

R. Qui sab mare de Deu.

Tot està en trobar la meva
mitja taronja!

S. N'hi ha molts que no la
trobam perque no la bus-
-can!

(apart)

R. I que n'es de beneyta
aquesta dona!

(Mirant ficxament
à Matilde que no ha com
-prés encare las malas
intencions de Ramon)

Que diu à tot aixo Dª
Matilde?

M.=Que vol que digui?

S. La meva germana si que

s' enfonda molt poch en
aquestas cosas; com que
encare es tan criatura!

R. Si senyora; s' està à lo que
s' en diu la flor de la juven-
-tud

(com contrariada)

S. Es à dir, la flor, la flor!

R. ¿Cuants anys tenia cuant se
và casar?

S. Vintium!.

M. Mes aviat vintidos!

R. Cregui que fins als 25, los
donas no saben pas lo que
ls' convé y lo que no ls'
convé.

M. Jo ja es tinch 25 anys!

R. ¡Cuant se va casar no
es tenia pas!

M. Pero ja sabia lo que m'fe-
-ya!

S. D. Ramon no vol pas dir
que tu t'arrepenteixes d'ha-
-certe casat: vol venir à su-
-possar que si are fos à fer
no te hi casaria ab un ad-
-vocat sense feyna

(Molt decidido)

M. Y que ni hi ha caps que al
comensar la carrera ja
tinga plets; Ya vindrá lo
feyna: no t'espantis

R. D'aquí uns cuants anys potser podrà guanyar la vida. Ja ho sé ja que té talent y es aplicat y es tre-vallador: pero creguim à mi li costarà molt de ferse puesto.

(Pausa)

Primerament perque avuy en dia ls' advocats s'en tro-ban un parell à cada can-tonada

(ab gran energia)

M: No pas d'advocats com ell!

R. A n'ell lo que li fà mes mal es aixó d'esser tan-apocat;

en aquet mon per guanyar-
-se la vida s'ha de tenir
un caracter molt distint
del que té l'sen espòs"

(ab enssayament)

Si senyora si; ¡pasarán
molts disgustos!

(ab gran convenciment)

M. Ab això si que s'equivoca!
Cuant l'marit y la muller
s'estiman tant com'ns esti-
-mém nosaltres no 'n passan
may de disgustos

R- Bero qui es figura qui aquesta
estimació durarà tota la
vida? ¡Ay Den te fassi

Cona criatura!

(casi incomodada)

M. Miri: l'papà y la mamá
que al cel siguin, vàn estar
casats 45 anys; y may van
deixar d'estimarse!

R. Và esser un càs escepcio-
nal!

(Molt decidida)

M. Lo nostre n'serà un altre!

S. Jo opino com vostè D. Ramón
sempre li dich à la meva
germana qu'això no pot
durar.

M. ¡Quinas ganas d'atormen
-tarme!

S. Be te tinch d'avisar, dona per que despres no t'vinga de nou

(a Ramon)

Una servidora mes que de germana li ha fet de mare. Figuris que quant ella tot just tenia un any ja ns varem quedar sense ningú

(ab molta intenció)

R. Pues ven, jo en lo puesto de vostè no l'hi hauria deixat cassar ab un home que no te cap posició

(cremantsi)

M. ¡La qui es casa per interés
si qui es desgraciada per
forsa!

S. Creguí que vaig per tots
los <u>imposibles</u> per treureli
de'l cap pero tot và esser
inutil

(Pausa)

Yo no s'pensi que tinguès
pochs ni gayres de preten-
dents; pr carrer de casa era
un continuo!

(Pausa)

No perque ella coqueteixés
ab uns y altres: no senyó
no! Va conèixer à l'Arturo

và estimar à l' Arturo y ab
lo seu Arturo s' và casar

(ab molt entusiasme)

Qui es creu qui era poch
ni gaire guapa antes de casarse?

(Encomodada.)

M. ¡Dona per amor de Deu!
S. Si senyor, si: era lo que 'n
dihuen un pom de flors!
una mare de Deu d'aquestas que pintan.
Molt mes maca qui ara!
que té que veurer!

(ab gran picardia)

R. ¡Permetin que no la creguí!

(ab molta serietat.)

S. ¡No n' dich jo mayjade men-

-tidos!

(Devorant ab ulls ab Matilde)

R. Mes guapa de lo qu'es are no pot esser de cap de las maneras! . .

Noticiero

(Se senten los crits d'homes y donas y xicots qu'anuncian la venta de "El Noticiero".)

M. Has sentit Serafina? ¡Venen el Noticiero: ja den de ser mes de la nou! Me'n vaig cap alli dintre que hi finch una mica de feyna

(a Ramon ab molta seretat)

Ya li farà companyia la
mena germana

(Hipocritament cariñós)

R. Per mi no ni fassi de mes
ni de menos douya Matilde
Ya se sab las senyoras que
tenen criaturas sont molt
esclavas!

(ab seguetat)

M. ¡Bona nit tinga!

(Recull lo paneret;

fa una cortesia casi imper-

ceptible y surt per l'esque-

- 202 -)

3ª escena 2ª

Serafina y Ramon

R. Vostè Dª Serafina, no fassi cap cumplimentt.

S. ¿Vol callar D. Ramon? Una servidora si qui es ben libre; ni tinch criaturas que n'sucjectin. ni ningù que n'governi: estich com lo peix à l'aigua; La llibertat que teniint las viudas no la té ningù!

R. Tot està compensat en aquest mon.

(ab estupida coquetería)

S. Sim embargo ¿ que vol
que li diguí ?

R. Vosté encare es jove
(ab mes coqueteria y
encare mes estupidez)

S. Favor que vosté mi fá !

R. En demés quedem en que
la seva germana ho es
molt de guapa !

S. Es ben bé filla de la seva
mare que Deu l'haja per-
donada

R. Es à dir que vostes no sont
germans, sinó germanas-
-tras

(casi bé exaltantse)

S. Germanas y ben germanas
¡Ay, ay; si tothom ho diu que
ns' semblem d' allò mes; to-
tas dugas ns' hi retirem à
la mamà!

(Pausa)

Vostè no l' habia conegut
à la nostra mamà?

R. ¡No senyora: no vaig tenir
aquest gust!

S. Lo gust hauria sigut per
ella!

(Pausa)

Cregui qui es ben extrany
que vosté no l' hagués arri-
bat à coneixer, perque ella

và fer molt rotllo à Bar-
-celona

(Pausa)

. No se'n recorda d'una
señora molt alta, molt
alta que allavoras dels con-
-certs del pobre @Pavé sem-
-pre seya devant de tot?
Bues, era la Mama que al
Cel sigui!

R. ¡Vosté parla de molts anys!
Sab ahont era jo en aquell
temps? A l'Habana era!

S. Vetaqui perque no va conei
-xer à la Mamá!

(Pausa)

Vegi si n'era de guapa qu'
un any que de que no la
fan reyna dels jochs florals
Figuris qu'ell poeta qu'aquell
any feya y desfeya era poch
o molt parent nostre y ja
l'habia mitj promès à la
Mamà això de ferla reyna

(Pausa)

Pues, veliaqui qu'aquest
poeta estaba separat de la
seva dona ja hi feya set
anys y veliaqui qu'un mes
avans de celebrarse lo festa
và fer las paus ab la seva
dona que hasta hi tenía

criaturas y es clar per ce-
-rebrarho la và nombrar à
ni ella.

(Pausa)

Ya veu si và venir ben
prim ¡ cuestió d'un mes!

(ab la major indiferencia)

R. ¡Cosas qui habian de passar
veliaqui!

S. Es que la Mamà tenia una
presencia que d'axonxas!
Miri un dia que de que
no la roban ¡ vegi si ni ha-
-bia de ser de guapa!

(Pausa)

Figuris qu'ella sortia

del Pi. qu' habia anat á
sentir aquell predicador
que din que no hi ha hagut
may mes cap de tant bo
que li deyan Coll de Valde-
-mia y vetaqui que alli en-
-tre set y vuit del vespre
cuatre homes molt mal
-carats que tots duyan
barba se varem tirar sobre
de la Mamá que al Cel
sigui
R. Cuatre homes?; Ay, pobre
Senyora!
S. Ella que si! que: pim y pam
pim y pam! comensa á

repartir bofetadas y velia-
-qui que à tots cuatre ls'
van haber de dur à la
casa de socorro

R. ¿A la casa de socorro?

S. Ze rabo vosté! ¡à l'Hospi-
-tal qui en aquell temps
de casas de socorro enca-
-re no hi habia!

(Pausa)

¡Y això que ya tenian l'
eotxe à la plasa del Beato
Oriol per ficarhi à la Ma-
-ma!

R. Vaya un susto que debia
passar, pobre senyora?

S. Los cuatre homes si que
p' varem passar gros! no
hi và haber un que de
cuyas resultas se và morir
d' ofech

R. De que diu?

S. D' ofech, d' ofech, y qu' hasta
l' hora de la mort và enviar
un recado à la mare, per-
que l' perdonès per qu' ella
no hi và poder anar á
la pressó per que estava par-
-tera d' una servidora

(Pausa)

Dixó del valor de la mare
hasta l' diari ho và .o

portar

(Pausa)

¿La Mamà espantarse?
No ven que tenia un pit
com un toro? Den l'haja
perdonada!

R. Sab qui estaba pensan Dª
Serafina?

(ab molta coqueteria)

S. Vostè dirà D. Ramon!

R. ¡Com qui en sab tan greu
que per això del trimestre
vostè se dongui mal temps
¿may diria qui habia
pensat?

S. ¿Lo qui à vostè li semblí?

No faltaria mes!

R. No dirà vosté que d'aquí uns cuants dias han de rebrer la lletra del trimestre?

S. Si senyor es l'única cosa qui entra en aquesta casa: los 60 duros qui envia de Filipinas lo germà del meu cunyat: ya ven: xixanta duros cada mes!

(Pausa)

Y això qui es un solterón que no sab que fer dels cuartos y l'meu cunyat s'figura que li deixará tot y jo conto

que si: pergue hasta es padri
d'en Ricardito

R. ¿Quin Ricardito?

S. ¡Lo meu nevodet?

R. ¿Cuantas n'té de criaturas
la seva germana?

S. Ja n'ha tingut cuatre! De
los cuatre se'n và morir
una y la que và tenir per
S. Juan, no và anar prou
bé: ¡và neixer morta pobre'
Serafina!

(admirat)

R. Ja s'deya Serafina?

S. S'ho hauria dit: com que
li habia de ser padrina

una servidora ¿sab?

(Pausa)

Bero m'sembla, m'sembla
qi aviat en tindrem una
altra de criatura; No'm vol-
-dria equivocat

(Pausa curta)

Si hasta jo li volia demanar
un favor à vosté; May diria
quin favor!

R. Que sé jo?

S. Figuris que l que l'habia de
ser padri, va haver de mar-
-char à Buenos-Aires: per
mor d'una quiebra

R. Si senyora si: no hi tinch

cap inconvenient. Ya pot dir
à Dª Matilde qui accepto de
molt bona gana: que hi
tindré un gust especial

S. Pues, quedem aixis; vosté l'
padri y una servidora la
Padrina. Si es un noy s'
dirá Ramón y Serafina
si decàs es una noya.

R. Si senyora, si: quedem aixi

(Pausa)

Bl. En demés .. sobre això del
trimestre jo crech que per
no haberme de parlat mes
lo millor es que lo cunyat
de vosté firmi un pagaré

que conto que no tindrà
cap inconvenient

S. Qui ha de tenir? Demà sens
falta, jo l'hi enviarè aquet
paper firmat pe'l Arturo

B Entre'l dos mesos vensuts
y l'mes adelantat puja
39 duros

S. Lo que vosté digui! Que'ns
coneixèm de cuatre dias?

(pausa)

Are hi penso jo, lo qui es
demà no podrà ser, qui'
anem al Laberinto

R. Lo mateix té demà que
demà passat

(Pausa)

Es à dir que van al La-
-berinto? ¿Vol creurer
que no hi estat may?

S. ¡Per que no fà una cosa?
per que no vè ab nosal-
-tres?

R. Ja l'agradeixo, pero:--

S. Lo meu cunyat no pot
venir: que diu que te feyna.

R. Calli, calli!---

S. Decideixis--D. Ramon!
Miri que passarem un dia
mol divertit! De senyoras
solament seremt 14 y
fora de la meva germana

totas las altres son d'allò
mes saragateras; fins'n
vindra una que toca la
guitarra!

(pausa)

¡Vosté no 'm coneix à mi?
¡jo per anar à fora soch la
nata. Una vegada que
varem anar à Monserrat
una servidora s'va disfressà
d'escolanet y vaig cantar
tot lo miserere del trobador
dalt d'una taula; dalt
d'una taula!

(pausa curta)

No s'va enfadar poch ni

gayre lo meu marit que
Deu l' haja perdonat; Miri
và tenir dos trevalls.

¡Si senyo, si! cregui, que
si una servidora. hagués
sigut home s'en hauria
parlat d'una servidora.
En farem molta de broma
D. Ramon

Si Decàs se decideix à fas
six del demati lo passa-
rem à buscar ab lo fae-
-ton que ja l' tenim avisat

R. Cregui que si pogués vin-
-dria de molt bona gana
paro precisament demà

à las cinq de la tarde tinch
d'anar à una junta que
no puch faltar de cap
de las maneras

S. Miri serà per un altre
dia!

(Pausa)

Escolti, escolti; que li tinch
de fer una pregunta! Qu'
es vritat això que mi va
assegurar la militara
del entresuelo de que vos-
-té estaba tan enamorat?

(entusiasmat)

R. Si senyora qu'ho estich
y com un boig! Are no mes

falta que s' enamori
ella

(apart)

Y qu' ells dimonis s' emporti al seu marit

(Despues de mirar lo relotge)

Miri sense adonarme he passat aqui un parell d' horas. Ab tan amable compañia no tè res d' estrany.

(ab ridicula coquetería)

S. ¡Ay, no sè perque dich aquestas cosas?

R. Quedem ben entessos, demá passat voste farà l' favor

d'enviarme l'pagaré

S. Si senyo si, perdi cuidado
Aixis nosaltres no hi hem
de pensar mes y quedarem
tranquils

(ab diabolica intencio y
apart)

R. Fins al dia del venciment!

(ab molta amabilitat)

¡Als peus de vosté Dª Sera-
-fina!

S. Passihobé D. Ramon!
Passihobé!

(Surt Ramon pe'l
foro)

Escena 3ª

Serafina sola

S. ¡Mare de Deu! Sembla mentida qui un home tan esparilat sigui tant curt de genit! No sè per que per tirar-me flors à mi, m'ha de ve-nir ab indirectas parlant-me sempre de la meva ger-mana

(pausa)

No sè perque ls' homes ns' tenen tanta por? ¿per que han de gastar tans roman-sos?

(pausa)

No se qui espera per de-
clararse?
Lo qui es un bon partit D.
Ramon ho es! Si no fos això
ja l'hauria enviat à pa-
-sseig!

Escena 4ª

Parreño-E.

Serafina y Matilde

(Entra per la porta de
la esquerra)

M. Ay gracias à Deu qui es
fora aquell home!

C. Vols creurer que m'arriba
à per por?

S. C. D. Ramon te fa por? Y
que n'ho veus qui es un tros
de pà?

M. Qui en vas d'equivocada

S. Sotser que si que jo, que m'
he tornat criatura y que la
dona d'experiencia seràs tu
Jo lo que t'dich es que D.

M. Ramòn es un home de molt
malas intencions

S. Ay pobret! y que n'estas de
llunj d'oscas!

(ab ast imperi)

M. Mira no n'parlem mes de

D. Ramon qui hasta de
parlarme no sè qui em pasa

M ¿Que hi hà d'això de la
minyona nova? ¿que vin-
-drà ò no vindrà?

S. Ja m'ho ha dit la carnicera
que no podria veni fins las
nou

M. ¡Es que ja son dos cuarts de
deu! Vaya unas horas de
anar per las casas!

S. Sitjor fora que no vingues

Campanilla. (Campanillaso en la porta del pis)

Calla, qui are den de ser
aqui

(Matilde se dispora á sortir pe'l foro)

No t' moguis, no t' moguis
que ja obrirá la portera qu'
encare deu estar fregant los
plats.

Roca - foro D

Escena 5ª

Ditas y Antonieta

A. ¡Ave-Maria!
S. ¡Entra noya, entra!
A. ¿S'hauria vingut antes, sinó
que s'ha casat una noya
qui es del mateix poble qu'
una servidora: y com que

ja li habia promès qu' anivia
al casament...

S. Y de quin poble ets tu?

A. De S. Llorens dels Piteus,
per servirla

S. Y que fa molt temps que ser-
-veixes?

A. Si senyora, si, molt temps
(una mica enfadada)

S. ¿Cuants anys fa poch mes ó
menos?

A. Miri al cap d'un any de
morta la mare, ja me vaig
posar à servir

(Mes enfadada:)

S. Y cuants anys fá qui es morta

la teva mare?

A. De cert, de cert no ls' ho sabria dir

(pausa)

Ave qui ho penso: vostes ho han de saber millor: la mare se và morir lo mateix dia que s' varen extrenar ls' Pastorets à Gracia.

(bucare mes enfadada)

S. Y que sabem nosaltres de cuan se varen extrenar los Pastorets à Gracia?

A. Ah! senyor! sembla qui era ahi! Una servidora qui estaba convidada ja s' habia vestit

y tot; cuant à la mare li vá
agafar de repente un trevall
y ¡ay que tinch! ¡ay que tinch!
corren, cuyten! corren cuyten!
ab una mica mes ni son á
temps à extremaunciarla!

M ¡Escolti, escolti! y cuant vol
guanyar de soldada?

A. Que no ls' ho ha dit la carni-
cera? Cinq duros cada mes.

(esgarrifada)

M. ¡Cinch duros cada mes!

A. Qui ho troba car? ¡Veu si jo
hagués nascut per senyora
may ls' regatexeria res à las
pobres criadas perque sé per
experiencia que cap diné n'es

bó. Cregui que si no fós per-
que jo he tingut altres princi-
-pis j'hauria tirat la capa al
toro. y estaria ben regalada: no
m'en ha sortit pocas ni gayres
de proporcions, per la gracia
de Deu! Molt mes guanyan
las didas que las criadas y
son mes respectadas y regalo
d'aqui y regalo d'alli.
¡Veu! aquesta amiga meva
que s'ha casat avuy, j'ha n'
ha criat dugas de criaturas
y cregui que'l que s'ha ca-
-ssat àb, n'ella es molt senyor
y encare que ja te 60 anys

també té 60.000 duros; Ella
sempre m'ho diu que jo
no seré may ~~xxx~~ores!

M. Bero voste pot anà ab lo cap
ben alt, mentres qu' ella...

A. Bues, cregui que vá molt mes
estirada qu' una servidora.
¡avuy ha extrenat una cotilla
que li vá costà vintidos duros!

(à Serafina)

M. ¡Cinch duros cada mes!
!

S. Sa se sab filla meva: tot se
vá pujant avuy dia; antes
las criadas se podian pre-
-sentar ab cuatre pellingos
mentres qu' ave---

A. No ni conech pocas ni gayres de criadas que tenen mes roba que las sevas mastresas

S. Ja veurà no hem pas de regaiteixar un duro ni dos. ¡Pi donarem cinch duros cada mes!

M. Per supuesto voste deu saber planxar, repassar la roba...

(Molt decidida)

A. ¡La meva si senyora: no hi faltaria mes!

S. Prou feyna tindrà à la cuyna Dona!

M. Bé sab passà bugada?

(al molt dessenfadat)

A. Si vostes m' ajudan!

(com reprenentla)

M. Que diu, que?

A. Una servidora no té pas cua-
tre mans! Com vol que tinga
temps per fer l' diná, fer l' so-
pá, fer ls' llits y anar á la
plassa, que desseguida s' en
hi van un parell d' horas

(esgarrifada)

M. Un parell d' horas?

A. Botser si qu' es figura que
cuant arribem á la plassa
ja 'ns tenen tot lo qu' hem de
comprar? S' ha d' anà rodant
de taula en taula fins qu'

una troba lo que necessita.

S. Tens raho, noya, tens raho

(a Matilde)

Fet y fet es molt millor donar la roba à las bugaderas ¡cada hú del seu ofici!

M. ¡Aixó 'ns faltaba! Vinga anà gastant

S. Uy, uy, uy! T'ofegas ab molt poca aigua tu: mira qu' ha fet avuy, feràdemà

A. Escoltim: ¿qu' hi tinch d' anar tota sola à la plassa o bé ab vostès?

(molt decidida)

S. ¡Sola, sola, tota sola!

(ab repugnancia)

No hi ha res mes fastigós
qu' haber de tractar marman
-yeras, verduleras, carniceras
pescateras....

A. Ja te rahó ja! Se veu que las
coneix!

(Enrahonant cari en bes baja
Serafins y Matilde: aquesta
demostra ab los seus ademans
que cedeix per forsa á la
resolució de la primera de
pendre per minyona á Anto
-nieta - Antonieta mira y rema
tot lo de la casa y diu apart

A. Anant sola à la plasa ja
varia d'aspecte. Cinch duros
de soldada y dos ò tres que
jo mi en farè .. diguem, deu.

S. Y com te dius tú?
Antonieta per servirlas.
Y perque s'hen ha anat de casa
del Senyo Canonje?

Ant. ¡Miri, massa feyna à la cuyna.
(admirada)
¡Si senyora si!

Ser. (casi rient)
¡Es à dir qui es dona bona
vida l'Senyor Canonge?

A. Diu qui es obligació que tenim
que Deu ho té manat aixis.

S. ¡Y te molta raho! Dos bons aliments es lo primer de la persona! Val mes a la Cuyna que a cap apotecari

A. ¿Cuant donan vostès per la plassa?

M. Aixo segons: un duro, sis pessetas. set.

A. ¿Sab cuant me donaba lo senyo canonje? Den pessetas cada dia

(Esgarrifada)

M. Den pessetas? Y cuants eran?

A. Lo senyó Canonje y una servidora

M ¡Vaja que ab den pessetas

voste no s'habia de trencar
gayre l'cap.

A. ¿Que diu? Y molt qu'habia
de rumiar! No veu qu'aquell
bon senyor tant l'agrada
la carn com el peix?

(pausa curta)

Y esperis, esperis. Ab las deu
pessetas, no habia de pagar
ni vi, ni oli, ni carbó, ni mon-
-jetas, ni cigrons, ni llart, ni
causalada, ni pernils, qu'ell
tot aixó ho compra en gros
ó be li regalan

(pausa tambe curta)

Cregui que de las deu pesetas

no ni en sobraba may ni lo
qui es dir una pessa de dos. Si
en lo peix solament de vegadas
ja se m'hi anava un duro. Fixó
si la millor pessa que sortia
à la Pescateria de S. Joseph, era
pe'l Senyó Canonje; Si tots los
peixcters y totas las pescateras
m' coneixem à mi de cuyas
resultas

(ab cert orgull)

No n' trobará cap que puguí
dir que la Antonieta li haja
regateijat may un cuarto!

(esgarrifadisima)

M. No regateixa?

A. May de la vida! Si encare
se pert! lo qui regateixa s'
emporta lo peix passat.

S. ¡Y que may li donan lo pes
cabal! Tens rahó noya tens
rahó: que ja ho diu l'ditxo:
lo barato es cart

(Pausa)

Y escolti ¿be deu saber fer arros
ab pollastre voste?

A. Si senyora si y arros ab peix

M. Y arròs à la caputxina?

A. Com diu? A la caputxina?
Ni menos sè lo qui es.

(Molt admirada)

M. Ser la Quaresma no fetjan

arròs à la caputxina à casa
del Senyó Canonje?

A. No senyora no: ab calamarsets
ò bè sipietas, pexinetas, llagos-
tinets, l' seu congret..

(ab gran ironia)

M. ¡Ay, pobret!

A ¿Y que menjan à la francesa
ò à l' Espanyola!

M. A l' Espanyola, à l' Espanyola

A. ¿Los diumenjes y tot?

M. ¡Tot l' any à l' Espanyola!

(ab molt desvergonyit)

A. Miri, vostes dinin à l' hora
que vulguin pero ja l' hi aviso
¡los diumenjes à las tres, jo

tinch d'eská llesta!

(cremantsi)

M. Que surt cada festa per ventura?

A. Me sembla que després de sis dias de trevallar....

M. ¡Ay. ay. ay!

(à Matilde)

S. ¡Avuy en dia ja se sab. dona ¡Tot và cambiant!

(Molt decidida.)

Vinga noya: vinga ab mi, que l'acompanyaré fins al seu cuarto y li diré lo qu'ha de fer.

(Surten Serafina y Anto-

- nieta per la porta del

nitx)

Escena 6ª

Matilde tot seguit Serafina.

M. No sé com pensa la meva germana? Dos duros per anar à la plassa, no ls' poden donar nosaltres; Dos duros cada dia son sixanta duros cada mes! Y los demés gastos ab que se pagaran?

Pala - foro E.

(Entra pe'l foro molt contenta)

S. [redacted] Bé? Qu'en dius? Qu'et
semb/a? Eh! qu'es aixerida
aquesta xicota? I molt dellon-
-sas!

M. Botsè una mica massa!

S. Que sabs tu dona? que sabs
tu? Val mes que sigan espa-
-viladas y bellugadisses, que
no pas gata moiscas

M. Pero escolta, escolta, que no
veus que dos duros per anà
à la plassa no ls' podem
donar nosaltres? Dos duros
cada dia son 60 duros ca-
-da mes! Are com are l'
Arturo no té segú, sinó lo

que l'envia de Manila lo
seu germà; precisament lo
que tu vols que gastem per
la plassa

(al molt desenfadat)

S. Que s'espavili l'Arturo! que's
fiqui en politica qui aixis farà
carrera y hasta podria ser
regidor que diu que dona
tan

M. Que's fiqui en politica? Si ves
l'nostre germà quina carrera
ha fet!

S. Perque no ha tingut sort pobre
Cristino, pero deixa fer que
cuant puguin los seus...

No n'ha estat poch ni
gayre de desgraciat, ¡pobre
xicot!

(pausa curta)

Ves l'ultima vegada que vá
pujar n'Sagasta, si Si vá ve-
nir ven prim á'n Cristino;
encare no feya un mes que
s'habia passat á los assaltat
per aixó sempre li dich qu'
ara no s'mogui qu'aixó
de la politica es cuestió de
paciencia. Si tu ets una
criatura! que't pensas qu'
es poch per una dona aixó
de tenir mes de trenta anys

M. Mes aviat cuaranta!

(cremada)

S. No ls' tinch pas jo cuaranta anys!

M. Te faltan tres ò cuatre me-ssos per tenirlos

(Mes cremada)

S. Pero encare no ls' tinch! Deu m' en guart de ser tan criatura com tu!

M. Bueno dona bueno; no t' hi enfadis! que no val la pe-na! Lo que dich es que jo no sè com pensas!

(formalisantse)

Vegam! per que hem de gastar

dos duros per la plassa no
podent contar ni ab un du-
-ro mes?

S. D' ahont surtiran ls' altres
gastos? los tretse duros de
lloguer de casa, lo sastre,
la modista, la criada, lo
metje, l' apotecari, la --

(ab molt desenfado)

Aixó no sont mal de caps
teus, sinó del teu home!
Perque s' casaba?

(pausa curta)

Haguera estat ben fresca
si en vida de Tomás m' ha-
-gués donat malteps cada

vegada que passaban apuros

(al gran serietat)

M. Es que jo sempre he estat al lo fi y efecte de qui aquesta in-diferencia vá esser la causa del pobre qui es moris boig.

(al gran cinisme)

S. Bron, bron, que vá esser això. Ves, ves, si jo m' arrivo á en-caparrar tambe ¿ qui sab ahont fora aquestas horas?

Escena 7ª

Olivia - foro D.

Dits y Cristino

(Cristino entra per la porta

del mitj talarejant la

Marsellesa.)

(Molt afable)

S. Que teus qui estàs tan con-
-tent? Que hi hà de nou?

(ab gran enfasis)

C. ¡Casi bè res!

(Impacient)

S. Bero que hi hà?

(Acostantse à Serafina)

C. ¡Que ja li pots dí un pare-
nostre à n'en Canovas!

(molt satisfeta)

S. ¡Ay grasias à Deu!

(També ab gran enfasis)

C. Generals, tres; brigadiers, disset
i de coronels mes qui un foch
no n' cremaria

(passa cuita)

Tenint infanteria, caballeria
artilleria, civils, carabiners
i hasta alabarderos

(Bientsent)

M. ¿alabarderos?

(Molt convensut)

C. ¡Alabarderos! alabarderos!
Ja sé lo que 'm dich jo! Si
tothom ni està fins aqui d'
aquet goberu!

(Molt content)

Hi haurà un daltabaix que
no quedarà res al seu puesto

(Mes contenta encara)

S. I quant serà, quan serà tot això?

C. L'hora encara no l'han ficsada: només sabèm l'dia. Avuy som dilluns, pues....

M. Es S. Tomas, avuy!

C. Dilluns, dimars, dimecres..... d'aquí vuit dias!

(ab molta intenció)

M. Vajas pe'ls ignocents! I com ho sabs tu tot això? D'ahont ho has tret? Qui t'ho ha dit?

C. Ho sè de molt bona tinta? Las ordres han vingut

de l'estranger.

M. Han vingut de Paris?

C. Fuig d'aqui dona! ahont vas ab Paris: de molt mes lluny; De mes amunt de Paris; de Rusia.

M. ¡Sero qui las ha enviat aquestas ordres?

C. No hi ha ningu en tota l'Espanya que 'ls conegui als que las envian - Si t'dich qu'es una cosa molt ben organisada que ningu ls' pot descubrir

M. Jo crech que t'has begut l'entenimentt: si ningu coneix

als qu' enviam las ordres
com vols que hi haja simples
que las obeichisin

C. Aquí está l' Busilis!

M. Y que n' ets de beneits! ¡sem-
-pre t' deixas armar!

S. Que sabèm nosaltres d'
aquestas cosas?

C. ¿Que jo m' deixo armar? Si ca-
-si be puch dir que jo las he
elegit aquestas ordres!

M. Qu' has de haber vist?

C. Casi es lo mateix que si
las haguès vist. perque un
qu' afeita al cunyat del
cosi del que treballa ab en

en Fernando las ha tingut
à las mans. ¡Ves si á mi
en Fernando m' enganyaria
(ab llàstima.)

M. Ay senyó!

(Molt entusiasmat)

C. Ab aixó ja pots dir al teu
home que no s' espanti: que
trihi l' gobern civil que li
agradi mes.

(ab ironia)

M. ¿L' Arturo gobernador civil?

Ser. Sent advocat no l' han pas
de fer bisbe!

C. Jo si que ab cualsevol cosa
m' acontento!

Qui m'ho pot disputar
això de ser jefe dels burots
si jo de burot ja ho sigut tres
vegadas!

(ab molta intenció.)

M. Es à dir que si pujan los
teus no ho treuran això
dels burots; hi ha haurá
consums de la mateixa
manera qui are?

(ab gran serietat.)

C. ¿De la mateixa manera
qui are? Den ns'n guart.
Allavoras no escapará ni
una rata!

M. Y de quintos tambe n'hi

haurá?

C. Mes que may! Que no veus
desseguida que vegin que
nosaltres governen per tot
arreu s'aixecarán partidas?
Si ja ho sabem que la meytat
ls' altres trevallaran per
tirarnos a terra. Los uns
perque trobarán qui encare
som poch liberals, los altres
perque trobarán qui'ho som
massa

(pausa curta)

No ns' deixarán pas quiets
ni vinticuatre horas!

(Ab gran ironia).

S. Bues si jo fos de vosaltres
al que no mes obris la boca
ja l' faria fusellá

C. ¡Aixis ho farem!

M. Alsa, alsa!

(tambe ab molta ira)

S. Y perque ls' han d' inquie-
-tar? Que no han passat
prou gana per ventura?

M. Sa veuràs; jo en això de la
politica no hi entench res
lo que t' dich es que m' sab
greu que 'n Cristino hi
estigui ficat.

S. Quin recurs li queda pobre
xicot?

(pausa curta)

S. ¿No es veritat noy que si
trobessis algú que 't passés
un duro diari; may mes t'hi
ficarias en politica?

(Molt decidit)

C. Si saben algú que m'asseguri
den rals' m deixo fussellar
lo dia que m' atrapin à
cap casino

(Pausa curta)

Mira à las tardes m' en
aniria à fer l' domino al
Café de Novetats

(altre pausa de convenciment)

M. Ja te ratió aquesta en això

que dim de que encare que
guanyem no'ns aguanta-
rem pas cuatre dias.

(entusiasmantse)

C.: Ja veuràs si jo m'espavi-
-laré per ferme ls' meus ben
depressa, per lo que puguí
ser

(Paura)

Veyen lo que té aixó de la
politica! Hasta m'habia dis-
-tret de qui encare tinch de
sopar y aixó que porto las
dents ben esmoladas

(con repremento)

M.: No se perque no has de ve-

-nir à l'hora à sopá.

S. Es que no s'den haber pogut desocupar antes ¿No es veri-
-tat noy?

C. Berdia cinch rals al dominó
y ls' he hagut de rescabalá.
Si ab això de la politica, enan-
jugo ni menos se ahonttineh
l' cap.

(ab resignació)

S. Vina, vina, cap al menja-
dor qui en una esgarrapada
jo te l' arreglaré l' sopá
que ja te'l tinch a punt
y cap al llit desseguida
que demá 'ns hem de llevar

molt dejorn; Zot lo mes tart
à las cinch!

C. Com que qui sab à quina
hora podrem dinar; sabs
que faré jo? en compte de
xocolate pendré un parell
d'ous ferrats.

(Surten pe'l foro Serafina
y Cristino.)

Escena 8.

Matilde tot seguit Arturo

(Sola)

M. Vetaqui en que pensa aquet
xicot, en jugar al dominó
fuma, menja y beure

y la meva germana en
comptes de ferli veure que
no te mes remey que bus-
carse la vida sigui en
lo que sigui sempre el
defensa ¡Això, aixo, es lo
qu'ha perdut! ¡y qui ho
paga tot es l'pobre Arturo!

Guitart - foro D.

(entra pe'l foro)

Art. Ola Matilde! Si jo m'pen-
-saba que ja t'trobaria al
llit; al menos, al menos, us
heu de llevar à las cinch
à las sis en punt tindreu
lo faeton abaix

M. ¡Me sab mes gren que
tu no vinguis!

Art. Ja pots contar que si no
tingues feyna t'hi acom-
panyaria de molt bona
gana
M. Bues, si tu no hi veus al
Laberinto yo tampoch hi
vuy anar; me quedaré à
ferte companyia
Art. Are ja no pots tornar en-
-rrera que ja estàs compro-
-mesa; que tothom se pen-
saria que soch jo l' que
t' privo d' anarhi
M. Que's pensin lo que vul-
-gan!
Art. Es à dir que à tu no te

s'endona res que jo fasi
un paper ridicul?

M. N'ho prenguis aixis: tu 'm
manas que hi vagi: hi
aniré

Art. Jo no t'ho mano: no mes
t'ho demano, filla meva

Escena 9.
Dits y Serafina

(Entra pe'l foro)

Ser. Y bé? Qu'has decidit tu?
Que hi vens ó no hi vens
al Laberinto?

Art. M'es imposible que tinch

molta feyna?

Art. No m' quedan sinó tres
dias per estudiá la causa
d' aquell tortosi que li
demanan cadena perpetua

(com renautlo)

S. Tambè está bè aixó de
defensá als lladres!

Art. Me l' han repartida d' ofi-
-ci y tinch de cumplir lo
meu deber

(ab gran ironia)

S. Vaya un ofici, aixó d' haber
de trevallar de franch!

Art. Tots ls' advocats hi comen
-san aixis.

(a Matilde)

S. Ja hi veuràs no"ns hi esca-
parem, que ja es prou gran
per saber conèixer qui es
lo que le convé. Mira, per
tu fas nosy, qui à mi no m'
hi và ni m'hi vé res: si
fos la teva dona: ja t'arre-
-glaria jo! Ja veuràs qui
ha fet avuy feyà demà
que jo m'en vaig à dor-
-mir. Si à las cinch enca-
-re dormo trucam à la
porta. ¡Bona nit!

(Surt per la porta
d'enfrente de la taula)

Escena 10
Arturo Matilde

Art. Ves, ves, à dormi tu tambè

M. No vè d'aqui tampoch, que
no vols que 't fassi una
mica de companyia?

Art. Aquesta nit no; qu'hi habente
de llevar à las cinch!..

(molt carinyosa)

M. No mes mitja hora?

Art. Si no t'en vas à dormir
jo no treballo!

M. Bueno, bueno, no vuy que
t'enfadis: m'en aniré á
dormir

Art. Si à l'hora de marxar jo
no estich despert, diguém
alguna cosa

M. Despertarte no que no't
despertaré: no mes t'faré
un petó.

Art. ¿Com vols que te'l torni
si jo estich adormit?

M. Me'l quedaràs à deurer
y ja ho trobarem tot ple-
-gat.

Art. Adios, adios!

M. No treballis gayre!

Art. Bona nit Matilde!

(Acompanya à Matilde
fins à la porta del

foro: desapareix los
segons necesaris per
tenir temps de fer-hi
un petó i cobrar-se
Torna a entrar tot se-
guit s'asseuta en lo
sillò de la taula i se
queda fullejant la
causa que té sobre la
taula)

Papers.

Esteve - foro D.

Escena 11
Arturo y Eduardo

(Entra l'Eduardo
pe'l foro)

Art. Que hi hà de nou, Eduardo?

(entusiasmat)

E. Que sigui enhorabona vet-
-hoaqui; Dom una abrassa-
da home, dom una abra-
-ssada!

(abatsantse)

A. Aqui la tens!

(pausa curta)

E. Are ve m' deuras dir à
que vè aquesta enhorabo-
na?

(Molt content)

E. Mes dirias à qui donarán

aquella secretaria?

Art. Que se jo?

E. A tu home, à tu!

(emmohinat)

A. Ves si à mi'm confiavian un carrech de tanta impor-tancia!

E. El Director en persona m'ho acaba de dir à l'Ateneo.

A. No serveixo jo encare per aquestas cosas: m'falta experiencia; soch massa jove

E. Això, això, es lo que à tu

t' perdrá

(cremantsi una mica)

Que no sabs qu'en aquet
mon el que no s' dona im-
portancia no n' arriba á
tenir may?

A. Tot lo que vulgas: cada hú
es com Deu l' ha fet: jo ja
no sè fins ahont arriba

(cremantsi mes)

Ed. Es à dir que 'ls mil cinch
cents duros anuals à tu
no t' convenen? ¡pots des-
preciarlos!

(Molt burlon)

A. No es això home: no es

això: ja ho sabs tú si m'
convenen ò no m'conve-
-nen.

(entusiasmantse)

E. 1.500 duros anuals! no vol-
-dria pas res mes! m'con-
-sideraria mes felis que'l
mateix Girona.

A. Mes felis que'n Girona
ho es enalsevol---

E. Tens raho: qu'hi diu 'n
Girona...

A. Anem al grà que no'ns
queda temps que perdrer

(molt decidit)

No tens en mi confiansa absoluta?

Art. Tota la que vulgas

E. No t' convé molt aquesta secretaria?

(ab tota l'anima)

A. Y tant com 'm convé

E. Pues, t' has d' aceptar tant si vols com si no vols, perque de coneixements, per desempeñarla, com s' ha de dessempeñar encare t' sobran

A. ¡No digas disbarats!

E. Perque t' hauria d' adular

jo? Jo t'en responch de que
t'en lluiràs: jo te garantei-
xo qui aceptant aquesta
secretaria aseguras l'teu
porvenir

(Molt decidit)

Aceptas o no aceptas?

A. No t'enfadis home: aceptaré
y si decàs no serveixo

(ab ironia)

E. Si home si: aixis mateix
ho diré al Director: que si
decàs no serveixes que't
despachin ¡Ja que n'ets
de cobart!

(Pausa curta)

Quedem en qui aceptas?

A. Acepto!

E. Esperat, esperat! qui encare t'has de guanyar la se-
-cretaria

(Treyentse de la butxaca
com quinse cuartillas escri-
-tas.)

Te, llegeix bé aquets apuntes ficatels tots al cap y de la manera que tu ho sabs fer, escrius una memoria aquesta mateixa nit, sens falta, sens falta.

A. Vols dir?

E. Que tens por de que la son no t' deixi trevallar?

A. Perdrer la nit es lo de menos lo que m' fa por es que com treballs d' aquet gènero jo no n' hi fet mes que tres o cuatre.

(molt decidit)

E. Los que n saben mes no-s' fan pas millor que tu. Precisament l' Director te l' coneix tots y si are t' encarrega aquesta memoria no es solament perque la necesitan sino per justificar lo teu nombrament.

als ulls dels demès companys
de junta. Tratantse d'un
carrech de 1.500 duros, pots
contar si n'hi deu haber
de recomenats y recomenats

(pausa curta)

Precisament demà à las cinch
se reuneix la junta per pen-
dre acort sobre això dels
nombraments; Ves si t'has
d'espavilar ¿ a quina hora
contas estar llest?

A. Sosantmi are desseguida..

(passa pi ulls per las
cuartillas)

es cuestió de sis ó set horas

E. No n'hi ha pochs dels que se crehuen saberne qu' hauvian de menester una semmana y n'ho farian tan bè com tú ¡Animo home, animo y à trevallar!

A. Ves si estich de sort que tant la meva dona com tots ls' seus parents, com que demà s'han de llevar molt dejorn: ja tots sont à dormir

(pausa curta)

Ves si tindré de quietut per poder treballar!

E. Això ja es buen aguero

(para Curta)

Quedem en que jo vindré
à recullir la memoria
alli à las dotse!

A. Ya pots venir antes!

E. Pues, vindré à las onze!
Hasta mañana que no'l
vuy destorbar mes!

A. Adios Eduardo

E. Que Deu li fassi mes
que nosaltres

(van tots dos cap à la por-
-ta del foro: antes d'arri-
-bar)

Y que siga enhorabona!

(surt pe'l foro)

Escena 13

Arturo sol-tot seguit entra Serafina.

després Matilde - Cristino y antonieta

(Arturo se senta à la taula escriptori ab la llum de la palmatoria llegeix las cuartillas. agafa després paper de barbas y ab lo ganivet de tallar paper en fa cuartillas —

Enclueh lo quinque-se col-loca à la dreta cigarrillos y mixtos y torna à llegir las cuartillas primeras dels apuntes, molt satisfet se frega las mans y agafa

la pluma per comensa la

feyna)

(desde dintre)

Palà - E.

S. Ay! ay! .. ay, ay, ay!

(Desagradablement sorpés deixant caure la ploma y mirant com espantat i la porta del cuarto de Serafina)

A. Y are? Qui es això?

(aparex mitj vestida y ab las dugas mans al cap)

S. Ay ay!

(Se deixa caure com morta a lo balanci de la dreta)

S. Ay!

(s'acosta a Serafina y
diu molt contrariat)

A. Pero que t' pasa? que tens?

(cridant mes)

S. Ay, ay!

Vium
Parreño-E.

(entra per la porta
de la esquena ab pal-
matoria a la ma y tam
be mitj vestida)

M. Qu' es aixó Serafina?
Que tens?

S. Ay, ay!

M. = Per amor de Deu digas que tens?
(entra ab llum de cuina
tambe mitj vestida)

A. = Ay! ay!

Ant. Que tenen alguna nove-

Vium.
Roca-foro E.

-Dat?

S. Ay!

Uum.

Oliva-foro E.

(Entra per la segona por-
ta de la dreta, tambe
mitj vestit y tambe ab
palmatoria à la má)

(Al mal agrado)

C. Qui es això? Qui es qui
gamega d'aquet modo?
Serafina. Jesme aquesta
caritat; digam que tens?

S. Ay!

M. Pero dona no m'fassis
patir d'aquesta manera
¿De que t'queixas?

S. Ay, ay!

(Enfadantse de debò)

M. Pero ¿que tens?

S. Un mal de caixal horvrvorós! Ay!

(Cremat, desesperat, mitj mort.)

A. Mal de caixal!
Mal de caixal! Adios
Secretaria! Mal de
caixal!

(cau com mort en
l'altre balanci)

Zeló

Fin del acte primer

/10063891 20